

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 8 หมู่บ้าน จากทั้งหมด 9 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านป่าเลา บ้านสิ่ง บ้านกาด บ้านภูดิน บ้านแม่หอพระ บ้านนาเม็ง บ้านป่าไม้ และบ้านแม่นาป่าก ซึ่ง มีประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด จำนวน 702 คน และคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamanae, 1973 อ้างใน ประคอง วรรณสูตร, 2538) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 255 คน โดยกำหนด คุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้ที่มิอายุ 60 ปี ขึ้นไป
2. มีความสามารถในการสื่อสารและเข้าใจภาษาไทยได้ดี
3. ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษา

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณสูตรสัดส่วน (กานดา พูนลาภทวี, 2530) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 255 คน (ภาคผนวก ข) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านด้วยวิธีการสุ่มแบบง่ายโดยการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะครอบครัว และบทบาทในครอบครัว

ส่วนที่ 2 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ดัดแปลงมาจากเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ซึ่ง สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ (2540) ได้แปลและปรับปรุง และจากการรวบรวมเอกสารงานวิจัย

ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วยคำถามจำนวน 46 ข้อ เป็นข้อความทางบวก 38 ข้อ และข้อความทางลบ 8 ข้อ ดังนี้

1. ด้านร่างกาย มีข้อคำถามปลายปิด จำนวน 11 ข้อ โดยมีข้อความทางลบ 4 ข้อ ทางบวก 7 ข้อ
2. ด้านจิตใจ มีข้อคำถามปลายปิด จำนวน 14 ข้อ โดยมีข้อความทางลบ 3 ข้อ และข้อความทางบวก 11 ข้อ
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีข้อคำถามปลายปิด จำนวน 8 ข้อ โดยมีข้อความทางบวก 8 ข้อ
4. ด้านสภาพแวดล้อม มีข้อคำถามปลายปิด จำนวน 13 ข้อ โดยมีข้อความทางลบ 1 ข้อ และข้อความทางบวก 12 ข้อ

การให้คะแนนคุณภาพชีวิต

การให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบ่งเป็น 4 ระดับ ตามความรู้สึก โดยมีการแปลผลคะแนน ดังนี้

ไม่เลย หมายถึง ท่านไม่มีความรู้สึกเช่นนั้นเลย รู้สึกไม่พอใจมาก หรือรู้สึกแย่มาก
 น้อย หมายถึง ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นนานๆ ครั้ง รู้สึกเช่นนั้นเล็กน้อย รู้สึกไม่พอใจหรือ รู้สึกแย่น้อย
 ปานกลาง หมายถึง ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นปานกลาง รู้สึกพอใจปานกลาง หรือรู้สึกดี
 มาก หมายถึง ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นเสมอ รู้สึกเช่นนั้นมาก รู้สึกพอใจมาก หรือรู้สึกดีมาก

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

	คะแนนข้อความทางบวก	คะแนนข้อความทางลบ
ไม่เลย	1	4
น้อย	2	3
ปานกลาง	3	2
มาก	4	1

การแปลความหมายคะแนน โดยแบ่งระดับคุณภาพชีวิตออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับดี ปานกลาง ไม่ดี มีช่วงคะแนน ดังนี้ (กานดา พูนลาภทวี, 2539)

คะแนนร้อยละ	00.0 – 33.3	แสดงถึง	การมีคุณภาพชีวิตในระดับไม่ดี
คะแนนร้อยละ	33.4 – 66.6	แสดงถึง	การมีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง
คะแนนร้อยละ	66.7 – 100	แสดงถึง	การมีคุณภาพชีวิตในระดับดี

การควบคุมคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ผู้ศึกษาได้นำแบบสัมภาษณ์คุณภาพชีวิตที่ดัดแปลงมาจากเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ซึ่งสุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุลและคณะ (2540) ได้แปลและปรับปรุง และจากการรวบรวมเอกสารรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไปหาความตรงเชิงเนื้อหาโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 ท่าน ตรวจสอบ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) ผู้ศึกษานำเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตที่ปรับปรุงแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปหาค่าความเชื่อมั่นในผู้สูงอายุอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 20 คน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ระดับความเชื่อมั่น .83

การรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้ศึกษาจะทำการเก็บข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. คัดเลือกผู้ช่วยเก็บข้อมูล จำนวน 2 คน ซึ่งมีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับผู้ศึกษา คือ มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป

2. ฝึกเทคนิคการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและชี้แจงการเก็บข้อมูลแก่ผู้ช่วยเก็บข้อมูล และทดสอบความเข้าใจตรงกัน โดยทดลองสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 คน

3. ผู้ศึกษาทำหนังสือผ่านคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงสาธารณสุขอำเภอแม่แตง และหัวหน้าสถานีอนามัยตำบลแม่หอพระ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตอำเภอที่ศึกษา

4. เข้าพบสาธารณสุขอำเภอแม่แตง และหัวหน้าสถานีอนามัยตำบลแม่หอพระ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษาและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล โดยขอรายชื่อผู้สูงอายุ เพื่อสุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุตามเกณฑ์ที่กำหนด

5. ดำเนินการเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง ตามวันเวลาที่ได้นัดหมาย

6. ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของแบบสัมภาษณ์ และนำไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows (Statistical Package of Social Science for Windows) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน